

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

PRÁVO PROTI DOMÁCÍMU NÁSILÍ

IV.

nezletilé dítě ohrožené násilí a
domácím násilím

© Zdeňka Králíčková, 2018

LITERATURA

■ MONOGRAFIE

- Čuhelová, K.: Předběžná opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí. Praha: Wolters Kluwer, 2016.
- Voňková, J., Huňková, M.: Domácí násilí z pohledu žen. Praha: Profem, 2004;
- Marvánová-Vargová, B. Pokorná, D., Toufarová, M.: Partnerské násilí. Linde, 2009;
- Gjuričová, Š., Kocourková, J., Koutek, J.: Podoby násilí v rodině. Praha: Vyšehrad, 2000;
- Špeciánová, Š.: Ochrana týraného a zneužívaného dítěte. Praha: Linde, 2003;
- Vaničková, E.: Tělesné tresty dětí (definice - popis - následky). Praha: Grada Publishing, 2004;

■ SBORNÍK Z KONFERENCE

- Právo proti domácímu násilí (online)
dostupný na www.law.muni.cz (Dny práva)

■ UČEBNICE

- Králíčková, Z., Žatecká, E., Dávid, R., Kornel. M.: Právo proti domácímu násilí. Praha: C. H. Beck, 2011.
- Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kol.: Rodinné právo. 2. vyd., Praha: C. H. Beck, 2017.

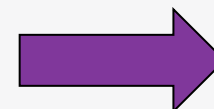
■ STUDIE

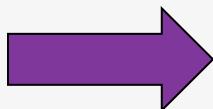
- Čuhelová, K., Šínová, R. Ochrana proti domácímu násilí v kontextu harmonizace právní úpravy civilního procesu a rekodifikace soukromého práva. Právní rozhledy, 2013, č. 3, s. 104 - 110;
- Čuhelová, K. Jak postupovat, pokud v rodině s nezl. dětmi dochází k domácímu násilí? Právní rozhledy 2011, č. 7;
- Králíčková, Z.: Dítě ohrožené CAN a domácím násilím. Právní rozhledy, 2011, roč. 19, č. 11, s. 381 - 389;
- Králíčková, Z.: Občanskoprávní aspekty domácího násilí de lege ferenda. Bulletin advokacie, 2003, č. 8, s. 84 - 89;
- Králíčková, Z.: Civilněprávní postih domácího násilí - utopie, nebo efektivní budoucí právní úprava? Právo a rodina, 2004, č. 12, s. 7 - 10;
- Králíčková, Z.: Civilněprávní postih domácího násilí - úvahy de lege ferenda (zejména nad sněmovním tiskem č. 828). Acta iuridica olomucensis. Vol. 1, 2005, s. 50 - 53;
- Králíčková, Z. Dávid, R.: Rodinné bydlení a domácí násilí. Právní fórum, 2008, s. 429 - 436;
- Radvanová, S.: Zdravé rodinné prostředí - jak pro koho. Acta iuridica olomucensis. Vol. 1, 2005, s. 47 - 49;
- Melicharová, D.: Dítě jako svědek a oběť domácího násilí. Ibid., s. 62 - 65

PRAMENY

- VNITROSTÁTNÍ
 - LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD (č. 2/1993 Sb.)
 - OZ (z. č. 89/2012 Sb.)
 - ZSPOD (z. č. 359/1999 Sb.)
 - OSŘ (z. č. 99/1963 Sb.)
 - ZŘS (z. č. 292/2013 Sb.)
- MEZINÁRODNÍ ÚMLUVY
 - ÚMLUVA O OCHRANĚ LIDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÍCH SVOBOD (č. 209/1992 Sb., čl. 8)
 - ÚMLUVA O PRÁVECH DÍTĚTE (č. 104/1991 Sb.)
 - EVROPSKÁ ÚMLUVA O VÝKONU PRÁV DĚTÍ (č. 54/2001 Sb. m. s.)
 - EVROPSKÁ ÚMLUVA O STYKU S DĚTMI (č. 91/2005 Sb. m. s.)

- Metodický pokyn *pro postup lékařů při poskytování zdravotní péče osobám ohroženým domácím násilím*, Věstník ministerstva zdravotnictví, 2008, č. 6.
- Metodické opatření *k postupu lékařů primární péče při podezření ze syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte*, Věstník ministerstva zdravotnictví, 2008, č. 3.
- *Metodické Doporučení Ministerstva práce a sociálních věcí č. 3/2010, o postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí.*

LIDSKOPRÁVNÍ DIMENZE

- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (sděl. 209/1992 Sb.)
 - ▶ pozitivní závazky státu
 - čl. 2 právo na život
 - Čl. 3 zákaz mučení, podrobování nelidskému či ponižujícímu zacházení
 - čl. 8 právo na respektování soukromého a rodinného života
 - +
 - čl. 6 právo na spravedlivý proces

Case law Evropského soudu pro lidská práva:

- Case of Z and Others v. the United Kingdom
- Case of Bevacqua and S. v. Bulgaria
- Case of Osman v. the United Kingdom
- Case of Opuz v. Turkey

DALŠÍ AKTIVITY RADY EVROPY

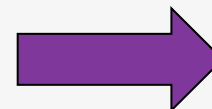
Ad hoc Committee on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (CAHVIO):

Draft Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Návrh Úmluvy o předcházení a boji proti násilí na ženách a domácímu násilí) - 15th October 2009 www.coe.int

- **Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence - Istanbul, 11.V.2011, No. 210, úč. 1.VIII.2014**

ČR - jen podpis 2.5.2016 (výhrada k čl. 44 1e)

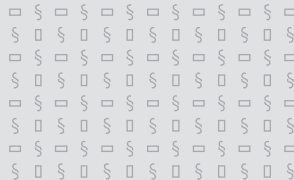

Article 26 – Protection and support for child witnesses

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that in the provision of protection and support services to victims, due account is taken of the rights and needs of **child witnesses** of all forms of violence covered by the scope of this Convention.

2 Measures taken pursuant to this article shall include age-appropriate psychosocial counselling for **child witnesses** of all forms of violence covered by the scope of this Convention and shall give due regard to the best interests of the child.

Article 31 – Custody, visitation rights and safety

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that, in the determination of custody and visitation rights of **children**, incidents of violence covered by the scope of this Convention are taken into account.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the exercise of any visitation or custody rights does not jeopardise the rights and safety of the victim or **children**.

CE PARLIAMENTARY ASSEMBLY

- Recommendation 1905(2010)
Children who witness domestic violence

COMMITTEE OF MINISTERS OF THE COUNCIL OF EUROPE

- Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice (17. 11. 2010)

http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/childjustice/default_en.asp (cit. 15-01-2015)

Nechod' přede mnou, možná tě nebudu následovat.

Nechod' za mnou, možná tě nedokážu vést.

Jdi vedle mě a buď' mým přítelem.

AKTIVITY ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ

- *United Nations. Department of Economic and Social Affairs. Division for the Advancement of Women: Handbook for Legislation on Violence against Women. New York: United Nations, 2010.*

- *Doporučující příručka* stanoví, aby národní legislativa obsahovala *domněnku zákazu péče* pachatele domácího násilí o dítě a *zákaz styku jinak než s dohledem*.
- Domněnka by se měla uplatnit přinejmenším od okamžiku, kdy je pachateli domácího násilí soudem uložen zákaz určitého chování ve vztahu k oběti.
- *Doporučující příručka* dále vyžaduje, aby před nařízením styku s dohledem pachatel prokázal, že uplynuly nejméně *tři měsíce* od okamžiku, kdy se naposledy choval násilně, a že se *účastní programu pro pachatele domácího násilí*.

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

DÍTĚ JAKO OBĚŤ

ZÁKLADNÍ POJMY

- *historie: rituály, vitae necisque potestas*

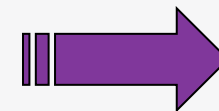
- *dnes: překrývání domácího násilí a týrání, zneužívání a zanedbávání dětí (CAN)*
- *prioritou při jakékoli činnosti týkající se dítěte je a musí být nejlepší zájem a bezpečí dítěte*

ZDRAVÁ RODINA

Rodiče mají povinnost:

- § 687/2 OZ ... společně pečovat o děti a vytvářet **zdravé rodinné prostředí**
- § 858 OZ ... pečovat o zdraví ... vývoj ... dítěte
- § 884/2 OZ ... použít přiměřené výchovné prostředky (viz výchova)
- § 884/1 OZ ... být příkladem svým dětem

RODIČOVSKÁ ODPOVĚDNOST

- *Obsahem jsou práva a jim korespondující povinnosti*
- *Účel: ochrana dítěte*
- *Zákon upravuje katalog práv a povinností, tedy*
 - péči o nezletilé dítě, zejména o jeho zdraví, citový, rozumový a mravní vývoj,
 - ochranu dítěte,
 - právo na styk s dítětem,
 - zajišťování jeho výchovy a vzdělání,
 - určení místa jeho bydliště,
 - zastupování nezletilého dítěte a
 - správu jeho jmění [ve smyslu § 858 OZ].

Dítě je aktivní subjekt

- má participační práva (zejm. § 867 /2 OZ)¹⁶

výchova

- *přiměřené výchovné prostředky*, které mají rodiče jako nositelé rodičovské odpovědnosti při výchově dítěte právo užit tak, aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a jakkoli ohroženo jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj (srov. § 884/2 OZ);
- *přiměřené trestání*, které nesmí, ať už v psychické či fyzické rovině, narušovat zdraví, tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj dítěte;
- *tělesné tresty* zahrnují záměrné působení bolesti atakem na tělo pro kázeňský přestupek, např. o pohlavek, bití na citlivé části těla, výprask rukou či předmětem, kopanec, odhození, štípání, údery knihou či klíči do hlavy, tahání za vlasy či boltec ucha apod., s tím, že na těle dítěte zpravidla zůstávají stopy (např. modřiny);
- *tělesné tresty* jsou s ohledem na obecnou úpravu *absolutně chránící osobnost člověka*, jeho život a zdraví, lidskou důstojnost a duševní a tělesnou integritu *z povahy věci vyloučeny* (viz např. 91 OZ), a proto je považujeme je za *nepřiměřené a protiprávní*;

CAN, CSA

- *CAN - Child Abuse and Neglect*, tedy syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, považovaný za soubor nepříznivých příznaků,
 - ke kterému dochází především ze strany primárních vychovatelů
 - a jehož formy jsou variabilní,
 - což znesnadňuje diagnostikování;
 - jde o jakékoli vědomé či nevědomé aktivity, které mají nedozírné následky na psychiku dítěte, tělesné zdraví a celkový vývoj;

>

 - *týrání může být fyzické, psychické, sexuální;*
 - *zneužívání taktéž,*
 - *zanedbávání může být v celkové péči či dohledu, ale i v jednotlivostech, tedy např.:*
 - *v oblasti tělesné, např. špatná hygiena anebo lékařská péče;*
 - *v oblasti citové, kupř. odmítání dítěte;*
 - *v oblasti vzdělání, jde např. o nedostatečné podněty, zanedbání povinné školní docházky apod.;*
- *CSA - Child Sexual Abuse*, čili syndrom sexuálně zneužívaného dítěte, který se projevuje jako strach, deprese, delikvence, sexuální disfunkce a zneužívání jiných.

oběť přímá, oběť nepřímá

- *přímá* - často splývá s pojmy *nepřiměřené trestání, týrání, zneužívání a zanedbávání dětí (CAN)*
- *nepřímá* - dříve: „pouhý“ svědek;
dnes: *psychické týrání*
- *situaci je vždy třeba řešit* 💣

nežádoucí následky

- *psychosomatické potíže*, nejčastěji nespavost, bolesti břicha, poruchy příjmu potravy, částečná ztráta paměti, pomočování;
- *ztráta radosti ze života, ztráta naděje*;
- není vyloučen *návrat do nižších vývojových stadií* - sací reflex;
- v kategorii *poruch chování* se jedná o závislosti, záškoláctví, agresivní projevy, vulgarismus, odmítání autority, hyperaktivitu;
- mnohdy *ambivalence*, kdy má dítě násilnou osobu rádo jako rodiče, zároveň ji však nenávidí jako narušitele a ubližujícího;

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

ŘEŠENÍ

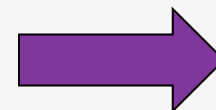

vždy

- *prevence*
- *aktivní jednání a zejména nulová tolerance*
- *individuální přístup a participace dětí*

někdy

- *úplné oddělení od násilníka*
- *posilování vzájemného vztahu ohrožené osoby a dítěte*
 - *(otázka, zda může být dobrý pečovatel)*
- *společná terapie dítěte a ohrožené osoby, terapie zaměřená na posilování vzájemné komunikace, eventuelně i video trénink interakcí*
- *společná terapie všech aktérů (?)*

vždy

- *jednoznačná úprava poměrů* v návaznosti na dokazování a realizaci participačních práv dítěte, takové rozhodnutí, kterým by bylo sledováno
 - jak *krátkodobé hledisko* (rychlé oddělení dítěte od pachatele, zpravidla předběžným opatřením: § 76 OSŘ, § 452 ZŘS),
 - tak *dlouhodobější zřetel*, tedy rozhodnutí ve věci samé (§ 466 ZŘS):
 - o zbavení násilného rodiče rodičovské odpovědnosti (srov. § 871 OZ),
 - o úpravě styku (např. asistovaný styk) či zákazu styku dítěte s tímto rodičem (viz zejm. § 888 OZ);
- *situace dítěte nesmí zůstat nikdy neupravena, a to právě v jeho zájmu* 🌟

různé situace

- *dítě jednoho z rodičů zcela odmítá*: soud se musí zabývat zejména důvody tohoto negativního postoje dítěte:
 - obecně mohou být způsobeny *samotným odmítaným rodičem*, např. jeho počátečním nezájmem o dítě;
 - nebo *druhým rodičem*, který v dítěti vytváří negativní obraz z důvodů čistě osobních, způsobených například opuštěním, nevěrou, odlišným názorem na výchovu apod. (*syndrom zavrženého rodiče ?!*);
 - zvláštním případem vedoucím k odmítání kontaktů je CAN či domácí násilí;

- *dítě kontakt s násilným rodičem vítá, resp. je ambivalentní*: klade se tak celá řada „nových“ otázek,
 - např. zda může být násilný partner dobrým rodičem,
 - či zda mu jde jen o udržení moci a kontrolu a další traumatizaci týraného partnera prostřednictvím dítěte;na „nové“ otázky je třeba hledat odpovědi, neboť nejde jen o případný *přímý styk* dítěte s násilníkem, ale zejména o *střídavou výchovu*, což předpokládá spolupráci rodičů, především v rámci předávání dítěte

- *případy nikoli ukončeného domácího násilí*, kdy je zásadně *nežádoucí* rozvíjení rodinného života a udržování vzájemných kontaktů (střídavé výchovy či širokého styku) dítěte s násilnou osobou, bez ohledu na přání a stanovisko dítěte, a
- *případy s ukončeným domácím násilím*, kdy může být pro dítě *přínosné* udržování pocitu sounáležitosti s bývalým násilným rodičem, zejména z dlouhodobého hlediska (rozvíjení rodinného života)
- otázka, zda může být oběť schopna poskytnou dítěti oporu, péči a výchovu

dohoda v. autoritativní rozhodnutí

- aby mohlo být dohody dosaženo, soud musí rodiče v zájmu dítěte *motivovat a aktivně vést* (§ 9 ZŘS) >
- proto zákon stanoví, že soud může ve věcech péče o nezletilé uložit účastníkům na dobu nejvýše 3 měsíců *účast na mimosoudním smírčím nebo mediačním jednání nebo rodinné terapii* (§ 474 ZŘS);
- to však nelze po dobu platnosti předběžného opatření ve věci domácího násilí (§ 100 odst. 2 OSŘ);
- +
- dítě má *participační práva* (§ 867/2 OZ, § 100 odst. 3 OSŘ)

svěření dítěte do péče: individuální, střídavá (společná z povahy věci vyloučena)

- § 908 OZ faktická odluka
- § 906 OZ rozvod

kritéria: § 906 a 907 OZ

- komu dítě svěřit?
- může být týraný rodič dobrý pečovatel?
- co v případě, kdy se rodiče nerozejdou?
babička, resp. třetí osoba?

styk/kontakt

- mnoho forem (přímý, nepřímý, asistovaný/řízený/odložený ...)
- řada zahraničních studií upouští od koncepce „ano“ či „ne“
- klade se otázka, *za jakých okolností* lze či nelze kontakt podporovat
- uvažuje se o alternativách dle § 888 OZ, např.
 - o asistovaném styku
 - přípravná fáze a realizace
 - o odloženém styku
 - tříměsíční fáze klidu
- § 891/2 OZ
 - úprava, omezení, zbavení (faktická eliminace rodiče z výchovy)

§ 888 OZ

Dítě, které je v péči jen jednoho rodiče, má právo stýkat se s druhým rodičem v rozsahu, který je v zájmu dítěte, stejně jako tento rodič má právo stýkat se s dítětem, ledaže **soud takový styk omezí nebo zakáže; soud může také určit podmínky styku, zejména místo, kde k němu má dojít, jakož i určit osoby, které se smějí, popřípadě nesmějí styku účastnit.** Rodič, který má dítě v péči, je povinen dítě na styk s druhým rodičem řádně připravit, styk dítěte s druhým rodičem řádně umožnit a při výkonu práva osobního styku s dítětem v potřebném rozsahu s druhým rodičem spolupracovat.

§ 872 OZ

Před rozhodnutím soudu o **omezení** rodičovské odpovědnosti soud vždy posoudí, zda je vzhledem k zájmu dítěte nezbytné **omezit právo rodiče osobně se stýkat s dítětem**.

Dojde-li ke **zbavení** rodiče rodičovské odpovědnosti, zůstává rodiči právo osobně se stýkat s dítětem jen v případě, že soud rozhodne o zachování tohoto práva rodiči s přihlédnutím k zájmu dítěte.

§ 1482 OZ

(1) Probíhá-li v den zůstavitelovy smrti řízení o rozvod manželství zahájené na zůstavitelův návrh podaný v důsledku toho, že se manžel vůči zůstaviteli dopustil činu naplňujícího **znaky domácího násilí**, je zůstavitelův manžel vyloučen z dědického práva jako zákonný dědic.

(2) Byl-li rodič zbaven rodičovské odpovědnosti proto, že ji či její výkon zneužíval nebo že výkon rodičovské odpovědnosti z vlastní viny závažným způsobem zanedbával, je vyloučen z dědického práva po dítěti podle zákonné dědické posloupnosti.

shrnutí

- bylo-li dítě obětí CAN či přímou obětí domácího násilí, je třeba styk dítěte s násilným rodičem výslovně *zakázat* (a) nebo tohoto rodiče *zbavit* rodičovské odpovědnosti, bez ohledu na přání dítěte, neboť v jeho zájmu je nepochybně prioritou bezpečí;
- pokud bylo dítě nepřímou obětí (svědkem) či nebylo v domácnosti vůbec přítomno, ať už je přáním dítěte cokoli, je třeba věc posoudit nikoli jen z krátkodobého hlediska (vykázání), ale sledovat především zájem dítěte na rozvíjení rodinného života > otázka nezní zda kontakt ano či ne, ale *za jakých podmínek* (tzv. asistovaný/odložený styk).

PREVENTIVNÍ, VÝCHOVNÁ A SANKČNÍ OPATŘENÍ (SOUD, OSPOD)

■ § 924 a násl. OZ

- napomenutí
- dohled
- omezení

■ § 13 ZSPOD

- napomenutí
- dohled
- omezení
- uložení povinnosti
využít odbornou
pomoc nebo setkání s
mediátorem n. terapii

SOUDNÍ ZÁSAHY DO VÝKONU RODIČOVSKÉ ODPOVĚDNOSTI

§ 869 až 871 OZ

- (§ 869 OZ pozastavení)
- § 870 OZ omezení
- § 871 OZ zbavení (faktická eliminace rodiče z výchovy, DN není výslovně zmíněno)

§ 872 OZ

Před rozhodnutím soudu o omezení rodičovské odpovědnosti soud vždy posoudí, zda je vzhledem k zájmu dítěte nezbytné **omezit právo rodiče osobně se stýkat s dítětem**. Dojde-li ke zbavení rodiče rodičovské odpovědnosti, zůstává rodiči právo osobně se stýkat s dítětem jen v případě, že soud rozhodne o zachování tohoto práva rodiči s přihlédnutím k zájmu dítěte.

VYKÁZANÝ RODIČ DÍTĚTE

- vykázaný rodič je pouze *fakticky omezen* ve výkonu rodičovské odpovědnosti, zejména v osobní péči o dítě, nicméně je zákonným zástupcem dítěte s právem rozhodovat o podstatných věcech dítěte, a nebylo-li soudem na základě zákona stanoveno jinak, *s právem se s dítětem osobně (i jinak) stýkat*;
- je zásadně třeba, aby vykázaný rodiče kontaktoval příslušné **intervenční centrum** a orgán sociálně-právní ochrany dětí za účelem zprostředkování osobního či jiného kontaktu s dítětem,
- proto je třeba rozlišovat, zda byl rodič vykázán ve vazbě na nezletilé dítě, ať už jako přímé či nepřímé oběti (oběti), nebo z jiných důvodů,
- *souvisí-li domácí násilí rodiče s dítětem*, je třeba *posoudit*, zda rodiče *zbavit rodičovské odpovědnosti* nebo mu *omezit anebo zakázat s dítětem (osobní) styk*

RODIČ VE VÝKONU TRESTU

- je pouze *fakticky omezen* ve výkonu rodičovské odpovědnosti, zejména v osobní péči o dítě, nicméně je zákonným zástupcem dítěte s právem rozhodovat o podstatných věcech dítěte, a nebylo-li soudem na základě zákona stanoveno jinak, *s právem se s dítětem osobně (i jinak, např. písemně či telefonicky) stýkat*,
- je třeba rozlišovat, zda je rodič ve výkonu trestu odnětí svobody z důvodu např. týrání dítěte, domácího násilí, zneužití dítěte k trestné činnosti atd. nebo z jiných důvodů,
- *souvisí-li trestná činnost rodiče s dítětem*, je třeba *posoudit*, zda rodiče *zbavit rodičovské odpovědnosti* nebo mu *omezit nebo zakázat s dítětem (osobní) styk*

NÁHRADNÍ (RODINNÁ) VÝCHOVA

- po odejmutí dítěte soudem dle § 13a ZSPOD a § 452 ZŘS
 - ústavní výchova nebo zařízení pro děti vyžadující okamžitou péči (§ 971 n. OZ)
 - pěstounská péče (§ 958 n. OZ)
 - svěřením do péče jiné osoby (§ 953 OZ)
- +
- osvojení (§ 794 n. OZ)
(statusová změna!)

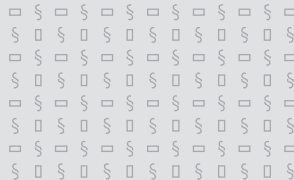
SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANA DĚTÍ

- sociálně-právní ochrana se *zaměřuje* - mimo jiné -
 - na děti, jejichž rodiče neplní či zneužívají práva a povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti [§ 6 odst. 1 písm. a) body 2, 3 ZSPOD],
 - a zejména na děti, které jsou *ohrožovány násilím mezi rodiči* či jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popř. násilím mezi dalšími osobami [§ 6 odst. 1 písm. g) ZSPOD]

ROLE OSPOD

- *koordinátor pomoci, spolupráce s intervenčními centry*
- *jde o to, kdy může a kdy musí zasáhnout od nejmírnějších po nejradikálnější* **volba zákonného prostředku**
- *ve věci konkrétního dítěte* povinnost, ale i právo pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí k
 - projednání celé záležitosti s rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte [§ 10 odst. 1 písm. b) a c), § 53 odst. 2 ZSPOD],
 - provedení pohovoru s dítětem v závislosti na věku dítěte a stupni jeho rozumové vyspělosti (§ 8 odst. 2 ZSPOD),
 - poskytnutí či zprostředkování odborné poradenské pomoci rodičům a dítěti [§ 9 a § 11 odst. 1 písm. a), b) ZSPOD] podle konkrétních potřeb rodiče a dítěte, zejména pokud jde o řešení úpravy výchovy a výživy dětí, bydlení, uplatnění nároku na sociální dávky (zejména dávky státní sociální podpory a dávky pomoci v hmotné nouzi, zajištění školní docházky dětí, zprostředkování odborné pomoci psychologické, sociálně právní, socioterapeutické apod.)
 - provedení návštěvy a sociálního šetření v místě bydliště dítěte nebo v jiném prostředí, ve kterém se dítě zdržuje (§ 52 ZSPOD),
 - vyžádání dalších potřebných údajů od jiných osob, orgánů a subjektů (§ 53 odst. 1 ZSPOD)

- podnět soudu na vydání předběžného opatření k zatímní úpravě péče o dítě, výživy dítěte nebo styku rodiče s dítětem,
- návrh na nařízení předběžného opatření soudu v případech, ve kterých se nezletilé dítě ocitne bez jakékoliv péče nebo jsou jeho život nebo příznivý vývoj vážně ohroženy nebo narušeny,
- návrh na svěřeni dítěte do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc,
- návrh na nařízení ústavní výchovy dítěte či ochranné výchovy (dle ZSM),
- návrh na omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti anebo pozastavení jejího výkonu,
- návrh na omezení, úpravu či zákaz styku rodiče s dítětem,
- podnět soudu na zahájení řízení o uložení výchovných opatření, pokud k uložení těchto opatření nepřistoupil orgán sociálně-právní ochrany dětí,
- podnět soudu na ustanovení opatrovníka pro účely řízení

relativně nově :

- návrh na předběžné opatření ex offo nebo jménem dítěte dle 452 ZŘS (§ 16 ZSPOD)
- návrh na odebrání dítěte z důvodu násilí (§ 13a ZSPOD)

Orgán sociálně-právní ochrany je povinen orgánu činnému v trestním řízení **oznamovat** skutečnosti nasvědčující tomu, že byl **spáchán na dítěti trestný čin nebo že dítě bylo použito ke spáchání trestného činu, nebo že dochází k násilí mezi rodiči**, jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte a dalšími fyzickými osobami v domácnosti obývané dítětem, nebo že není plněna vyživovací povinnost k dítěti [§ 51 odst. 5 písm. b) ZSPOD].

Zaměstnanci orgánu sociálně-právní ochrany, zaměstnanci obce s rozšířenou působností zařazení do obecního úřadu a zaměstnanci zařízení sociálně-právní ochrany jsou povinni **zachovávat mlčenlivost** o skutečnostech, se kterými se při provádění sociálně-právní ochrany nebo v přímé souvislosti s tím seznámili, pokud se v tomto zákoně (§ 51) nestanoví jinak. Zaměstnanci orgánu sociálně-právní ochrany a zaměstnanci obce s rozšířenou působností zařazení do obecního úřadu jsou povinni zachovávat mlčenlivost o osobě, která upozornila orgán sociálně-právní ochrany na skutečnosti uvedené v § 7, jsou povinni zachovávat mlčenlivost o místě pobytu rodiče, který se stal obětí domácího násilí v rodině s dítětem, a jsou rovněž povinni zachovávat mlčenlivost o údajích o osobách, jímž bylo dítě svěřeno do péče budoucích osvojitelů, jakož i o místě pobytu takového dítěte. Zaměstnanci uvedení ve větě první jsou povinni zachovávat mlčenlivost podle věty první a druhé i po skončení pracovního vztahu. Povinnosti zachovávat mlčenlivost mohou být zaměstnanci uvedení ve větě první zproštěni pouze tím, v jehož zájmu tuto povinnost mají, a to písemně s uvedením rozsahu a účelu (§ 57 odst. 1 ZSPOD).

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

„DÍTĚ, KTERÉ OHROŽUJE, JE OHROŽENÉ“

DÍTĚ JAKO NÁSILNÍK

ROLE OSPOD

- sleduje u dětí projevy nesnášenlivosti a násilí [§ 32 odst. 1 písm. c) ZSPOD]
- ukládá výchovná opatření (napomenutí, dohled ...)

ROLE SOUDU

- odejmutí dítěte z rodiny [na základě § 13a ZSPOD a § 452 ZŘS]
 - ústavní výchova (§ 971 OZ)
 - ochranná výchova (ZSM)

X

- policejní vykázání
- soudní předběžné opatření (§ 405 ZŘS, širší než vykázání, i stalking))